

*Het meisje, de draak  
en de dominee*

Jannie van den Brink

Roman

# 1

Ik ben er. En ik ben weer te vroeg. Als ik de kabel uit de tomtom trek, schampen mijn ogen langs de achteruitkijkspiegel. Het gezicht van mijn moeder staart me aan, alleen de haarkleur klopt niet. Ik strijk met mijn hand langs mijn slapen. De grijze haren zijn nog niet in de meerderheid maar ze zijn ook niet meer te negeren. Het voelt als gisteren dat Evert mijn eerste grijze haar eruit trok en me er grijnzend van beschuldigde oud te worden. ‘Had je maar een jong ding moeten trouwen,’ ketste ik de bal terug. Ach, oud, wat was oud? Maar tweeëndertig ben ik al een tijdje niet meer helaas, al vierden we dat nog wel elk jaar. Ik doe mijn ogen dicht en zak nog even achterover. Ik heb eens geprobeerd te bedenken wat ik met al die wachttijd had kunnen doen. ‘Hadden is een lelijk woord,’ echoot de stem van oud-huisgenootje Frida door mijn hoofd. Precies. Helemaal waar. Maar toch. Mijn angst te laat te zijn ben ik ondanks al die therapie nooit te boven gekomen. Nu ik hier toch zit, kan ik ze net zo goed eens tellen. De hoeveelste therapeut was dit nu? De zevende al. Een pastoraal werker, daar was het mee begonnen, toen de psychologen, zelfs psychiaters heb ik al versleten. Zeven. Mooi getal. Heilig getal. Ik ken genoeg mensen die hier meteen conclusies aan zouden verbinden. Het getal van

de volheid. Dan zal dit de laatste wel zijn. Als een gebed welt het in me op: ‘O God, laat het zo zijn, laat het eindelijk eens klaar zijn. Laat me klaar zijn voor het leven zonder dat mijn hoofd telkens op hol slaat.’

\*

Het gebouw waar ik moet zijn zit ingeklemd tussen hoge huizen van minstens drie verdiepingen met tandartspraktijken en makelaarskantoren op de begane grond. De route van de bus bleek gelukkig een halte aan deze straat te hebben. De blauw-met-witte harmonica-bus die bedoeld was om honderden studenten tegelijk te vervoeren had vreemd aangevoeld met de keuze uit zo'n beetje alle zitplaatsen. Het schemert en de straatlantaarns zijn al aan. Echt donker wordt het nooit in zo'n grote stad. Ik loop met grote passen en tel de huisnummers op zoek naar het juiste. Het smalle gebouw met de bruine houten deur waar ik moet zijn lijkt zich te verontschuldigen voor zijn wat armetierige voorkomen tussen al die panden die uitroepen hoe belangrijk ze zijn. Een rijtje fietsen verraadt dat hier iets gebeurt vanavond. Ik stap de brede stoep op, adem diep in en open de bruine deur. De hal is ruimer dan ik vanbuiten ingeschat had. Links de toiletten, altijd goed om niet naar te hoeven zoeken, rechts een smalle gang met kapstokken aan de muur en aan het einde twee klapdeuren. Recht voor me een brede trap omhoog, maar op het licht van de nooduitgangen na is het donker daarboven. Het geroezemoes dat achter de klapdeuren vandaan komt is mijn bestemming. Hemelsbreed amper tien passen lopen, dat moet te doen zijn. Ik zoek een leeg

haakje en hang tergend langzaam mijn jas op. Er is een praiseavond van de studentenvereniging waar ik me net bij aangesloten heb. Het gevoel dat door me heen fladdert zwalkt heen en weer tussen sinterklaasavond voor een vijfjarige en de uitnodiging van de wiskundeleraar om vooraan bij het bord uit te leggen hoe ik bij mijn antwoord gekomen ben. Een praiseavond. Voor ik hier kwam om te studeren had ik daar nog nooit van gehoord. Ik neem de laatste twee passen en duw de klappen open. De open ruimte is gevuld met een zee van stoelen die gericht is op een laag podium. Links van me in de stenen muur zie ik een rolluik boven een bar. De kleurstelling doet me denken aan de bijzaaltjes van ons kerkgebouw, crème en donkerbruin. Grote tl-lichten zorgen dat er geen hoekjes zijn om onzichtbaar toeschouwer te wezen. Overal in de zaal zitten of staan mensen met elkaar te praten. ‘Je bent zowaar een keer niet veel te vroeg,’ fluistert een stemmetje in mijn hoofd. Ik neem het op als een compliment. Op het podium stemt iemand zijn gitaar, anderen bladeren door boekjes, iemand tikt op de microfoon. Ik zie wat bekende gezichten uit mijn jaargroep. Mara zit achter de piano en praat met een jongen die ik niet ken. Ze lijken nu al een geheel te vormen met de ouderejaars terwijl mijn verstand zegt dat ze elkaar toch nog maar net kennen. De steek ergens in mijn borst doet zeer. Prikt op een blauwe plek op mijn ziel. Waarom lijkt iedereen toch zo snel ergens bij te horen terwijl dat mij zoveel moeite kost? ‘Je kunt nu nog weg,’ fluistert een vertrouwde stem in mijn hoofd. Een grom klinkt ergens diep binnen in mij en grauwt me toe. ‘Denk je nou echt dat je hier bij gaat horen, dat ze jou willen?’ Het sinterklaasavondgevoel heeft niet lang

standgehouden. Maar ik ren niet weg. Dat is wat ik me voorgenomen heb. Om niet te doen wat ik altijd heb gedaan zodat ik weer krijg wat ik altijd heb gekregen. Waar tegeltjes al niet goed voor zijn. Ik pers een glimlach op mijn lippen en scan de zaal verder tot mijn blik valt op een figuur met kort zwart haar, een vrolijk gekleurde hoody en een spijkerbroek eronder. Riet. Ze ziet mij ook en wijst naar de stoel naast haar, lekker achterin. Opgelucht knik ik haar toe en met een paar passen plof ik naast haar neer. ‘Gevonden?’ Ik draai met mijn ogen. ‘Zoals je ziet.’ Riet grinnikt. Mijn richtingsgevoel of het gebrek eraan was na de introductieweek voor iedereen overduidelijk. Fons, de voorzitter, staat achter de microfoon. ‘Wil iedereen gaan zitten? Tom, wil jij de lichten uitdoen?’ Het geroezemoes om ons heen verstomt en de zachtere lampen die aan de zijkant blijken te hangen geven de ruimte meteen een heel andere sfeer. ‘We zijn hier vanavond bij elkaar om God te aanbidden en ik nodig iedereen uit om dat op de manier te doen die bij jou past. Kijk niet naar anderen maar richt je op God.’ De rij voor ons gaat meteen staan. Ik kijk naar Riet die haar schouders ophaalt. Oké dan, wij gaan blijkbaar ook staan. De muziek is als balsem voor mijn ziel, het masseert het laatste restje onzekerheid uit mijn systeem en ik voeg mijn stem in het geheel. Hoewel ik de meeste liederen niet ken, zijn de melodieën vrij simpel en zingen heb ik altijd al graag gedaan. Sommigen steken hun handen omhoog, iets wat ik niet gewend ben, en toch voelt het als de normaalste zaak van de wereld. Dan neemt de piano het over, samen met de viool. Heel klein en teer fladderen de noten als vlinders de ruimte in en nemen een stilte mee die gevuld is met eerbied. Iemand

knielt op de grond. ‘Drienegenennegentig,’ kondigt een donkere basstem aan. Terwijl ik nog blader op zoek naar de juiste bladzijde komen de woorden al. Ze worden met graffiti gespoten op de witte wand achter de band, op de stenen muren rondom me. Ze staan te lezen op het plafond in knallend en vloekend roze, rood en oranje. De stemmen klinken zacht maar voor mij klinkt het geluid als een denderde goederentrein door een stille nachtelijke stad, die piepend en schurend al het andere overschreeuwt.

*‘Vader God, ik vraag me af hoe ik ooit heb geleefd  
zonder te weten dat uw vaderhart  
al zo lang om mij geeft.  
Maar nu ben ik uw kind, nu mag ik wonen  
in uw huisgezin  
en ik zal nooit meer eenzaam zijn,  
want, Vader, U bent altijd bij mij.’*

Om mij heen verdwijnen de mensen, de muren, de stoelen. Er is niks anders meer, alleen dit lied, deze tekst en het kloppen van mijn hart. En dan, diep vanuit mijn binnenste komt een geluid. Ver weg in de kelders van mijn leven beukt de draak, die ik daar angstvallig gevangenhoud, tegen de tralies van zijn onderaardse kerker en brult. De schreeuw gaat dwars door alle muren die ik zorgvuldig gebouwd heb en legt alles in mij lam. Ik kan niet meer denken. Alleen maar horen: ‘Alleen. Alleen. Alleen. Jij bent altijd alleen!’

\*

Het kriebelt in mijn buik. Als ik door het raam omhoogkijk, is het net of de bomen bewegen en wij stilstaan. We gaan verhuizen. Verhuizen. Ik blijf het maar tegen mezelf zeggen maar het voelt zo vreemd. Papa en mama hebben een boerderij gekocht. Ze hebben al heel veel verteld over die boerderij maar nu mogen we eindelijk mee om alles te zien. Er woont nu nog een oude man met twee grote zwarte honden. En heel veel poezen die vrij over het erf struinen. Papa had tegen mama gezegd: 'Daar doen we nog wel wat aan.' Ik weet niet precies wat dat betekent. 'Een van de honden mag blijven,' hadden ze ook gezegd. De andere hond zal naar vrienden gaan. Een eigen hond. Ik zucht diep. Mijn hart maakt blij een sprongetje, iedere keer als ik eraan denk. Opa en oma hebben ook een hond. Odin is een echte boerderijhond. Hij vangt ratten, loopt tussen de koeien en hij heeft zelfs een eigen plekje op de trekker van opa als die het land opgaat. Mijn nichtje en ik binden wel eens een pakjestouw om zijn nek alsof het een echte hondenlijn is en dan moet hij braaf meelopen en dan zeggen we 'af' en 'zit' en 'lig'. Maar daar heeft Odin nooit zo'n zin in jammer genoeg. Soms blijft hij gewoon liggen. Maar soms gromt hij ook. Dan is het tijd om te stoppen. Ik ben al een keer gebeten, dat hoeft geen tweede keer vind ik. Misschien kan het met deze hond wel, kan ik die wel kunstjes leren. Ik schuif ongeduldig over de plakkerige bekleding. 'Zijn we er al?' Mama schudt haar hoofd. 'Bijna.'

Eerst moet de oude man verhuizen. En dan is de boerderij van ons. Mama heeft gezegd dat ik mijn zevende verjaardag in het nieuwe huis mag vieren, dan mogen

mijn vrienden en vriendinnen komen. ‘Misschien heb je dan ook wel nieuwe vrienden gemaakt die we dan uitnodigen,’ had ze gezegd. Mama draait haar lange donkere haren nog snel even in een knot op haar hoofd. Ik vind dat ze prachtig haar heeft. Haar bril vind ik niet zo mooi, het grootste deel van haar gezicht verdwijnt erachter. Maar haar ogen, die vaak boos kijken terwijl ze niet boos is, verdwijnen nooit. ‘Ja, kijk, daar, daar is het.’ Ik druk mijn neus plat tegen de ruit om alles maar te zien. De auto rijdt over een lang pad tussen twee kleine weilanden met schapen erin. En dan zijn we er. Als ik uitstap, word ik bijna omvergelopen door twee grote dunne honden met spitse snuiten. Hun zwarte huid glimt in het zonlicht. Ze blaffen niet en kwispelen zo hard met hun staart dat die haast rondjes lijkt te draaien. Papa aait ze en ik zie hoe ze helemaal verliefd naar hem kijken als hij ze achter hun oren kriebelt. Dan durf ik ze ook wel te aaien. Mama heeft mijn broertje op de arm genomen, weg bij de zwiepende staarten. Papa wenkt me met zijn grote handen die alles kunnen maken, zijn oranje haren staan zoals altijd alle kanten op en zijn groene ogen twinkelen. ‘Kom, ik laat je alles zien.’ Over een betonnen pad lopen we langs een groot huis naar achteren. Overal zie ik schuren. ‘Kijk, Anna, daar komt de schommel en daar kan mooi een zandbak komen.’ Mama worstelt met mijn broertje die ‘zelluf’ wil lopen maar dat mag niet van haar. Alles hier is groot. Het twee-onder-een-kaphuis waar we nu wonen lijkt ineens zo pietepouterig. Er lopen inderdaad heel veel poezen rond. Af en toe stuiven de honden achter ze aan en verdwijnen ze met dikke staarten achter stobalen en stapels planken. ‘We gaan nog even dag zeggen tegen meneer



Peters.' Ik moet lachen als ik zie dat mijn vader moet bukken om door de lage deur het huis binnen te stappen. Binnen is het donker. Alles is bruin geschilderd. Ik vind het niet mooi. We krijgen limonade van de oude man. Ik wil vragen waar mijn nieuwe slaapkamer is maar ik durf niks te zeggen. En dan zegt mama dat we gaan. De honden blijven om ons heen draaien tot we in de auto zitten. Mama draait zich even naar me om. 'We komen zo ook langs je nieuwe school.' We rijden door een zee van weilanden met hier en daar een huis of een boerderij. Mijn broertje stuitert in zijn stoeltje. 'Koe.' 'Paawd.' 'Beéh.' En dan ineens staan er steeds meer huizen dichterbij elkaar en stopt papa de auto op een kleine onverharde parkeerplaats. Links zie ik een metalen hek met een plein erachter en een meter of vijftien verderop een gebouw met hoge ramen, veel hoger dan die van een normaal huis. Ik druk mijn neus tegen het raam maar de speelplaats kan ik niet ontdekken. Mijn moeder knijpt even in mijn knie. 'Je krijgt er vast heel snel nieuwe vriendinnetjes.' De auto trekt op en we rijden verder. We gaan verhuizen en het is een groot avontuur. En alles gaat goed komen want dat zeggen papa en mama. De bal in mijn maag die hardnekkig probeert omhoog te komen via mijn keel slik ik heel hard weg.

\*

Zo beheerst als ik kan sta ik op en leg mijn boekje op de stoel. Ik wurm mezelf langs Riet, die door het schemer mijn gezichtsuitdrukking gelukkig niet kan zien, en mompelt iets over toiletten. Ik duw de klapdeuren zo

kalm mogelijk open om geen argwaan te wekken. Mijn benen weten precies waar ik wil zijn: de gang door, de bruine buitendeur door, weg, gewoon weg, weg van dat verrekte lied. Weg van deze wereld, deze mensen met hun boekjes vol zemelteksten. De buitendeur valt met een klap achter me dicht. Ik been een paar passen de nacht in. Ik ben naïef geweest door te denken dat ik hier wel zou kunnen passen, dat het niet uitmaakt want we geloven toch allemaal hetzelfde. Stom ben ik geweest, stom, stom, stom. Ik had het kunnen weten. Vorige week vroeg iemand me in de pauze ineens wie Jezus voor mij was. Alsof die vraag de gewoonste zaak van de wereld was?! Ik had iets gemompeld over ‘mijn Verlosser, mijn Redder, Degene door wie mijn zonden vergeven zijn’. Dat bleek ook meteen het goede antwoord te zijn, net als op de belijdeniscatechisatie trouwens. Wat ik niet gezegd heb is dat Hij me ook altijd een wat ongemakkelijk gevoel geeft. Dat ik me liever tot God de Vader richt dan tot zijn Zoon. En nou dit lied, dit verrekte lied, dat werkt als een aardbeving in mijn binnenste. Ik proef gal in mijn mond en spuug als een bouwvakker op de grond. Hoe halen ze het hier in hun hoofd zo iets te laten zingen? Wie heeft dit geschreven, wie heeft dit in vredesnaam bedacht? Bedriegers zijn het, leugenaars. ‘Zeg nooit nooit,’ waar las ik dat laatst toch? Maakt niet uit, ik had het wel onthouden. Altijd en nooit zijn woorden die je niet moet gebruiken. ‘Jij ook altijd.’ ‘Jij doet ook nooit.’ Die zinnen maken dingen kapot, in een huwelijk, in vriendschappen stond er. Maar, weet ik nu ineens heel zeker, ook in de relatie met God. ‘Nooit meer eenzaam.’ ‘Altijd geliefd.’ Rot toch op. Ik schud mijn hoofd als een hond die de waterdruppels kwijt wil

na een duik in de sloot. Hoe kan dat lied waar zijn terwijl er een gat in mijn ziel brandt ter grootte van de Middellandse Zee? Terwijl ik me altijd alleen voel, in de collegebanken, in mijn bed, hier op de vereniging. Waar zit de leugen dan? In het lied of in mij? Is wat ik voel dan niet echt? Of nog erger, is mijn gevoel dan fout? Mag je zoiets wel voelen als christen? Als God altijd van je houdt en je als mens daardoor nooit eenzaam kunt zijn maar ik voel me wel eenzaam en alleen en totaal niet geliefd, ben ik dan wel een christen? Of is het dan één grote leugen? Is deze studie, mijn idee om predikant te worden dan gebaseerd op één grote leugen? Een rilling die mijn lijf kort laat schudden brengt me terug van mijn hoofd in mijn lichaam. In het gelige licht van de straatlantaarns zie ik de eerste herfstblaadjes in een kleine draaikolk over de klinkers elkaar achternazitten. De vermoeidheid die opkomt welft zich als een zware deken over me heen en perst het laatste restje energie uit me weg. Ik draai me om richting de deur met maar één doel, mijn jas halen, naar huis en morgen stuur ik een mail dat dit toch niks voor mij is, zo'n christelijke studentenvereniging. Als ik door de bruine deur naar binnen stap komt Irma net uit het toilet. 'Hé, gaat het wel?' Ze werpt me een te bezorgde blik toe. 'Kom even zitten hier.' Ze loopt naar de grote trap en tikt met haar hand op de plek naast haar. Haar blonde haar is korter dan ik aan zou durven maar leuk in model gebracht. Zitten naast Irma op de trap. Ik heb geen idee waarom maar ik doe het. Op de koude betonnen tree drukt haar heup tegen de mijne. En dan ineens die hand op mijn schouder. Haar stem is zacht en ik ben zo ver weg, zo vreselijk ver weg. Het duurt even voor ik begrijp wat ze doet. Ze bidt voor

me. Ik weet niet of ze mijn strakke spieren kan voelen maar ik onderga het als een tandartsbehandeling. Ze houdt geen ellenlange monoloog, spreekt geen zalvende taal. Ze praat met God alsof Hij heel dichtbij is, alsof ze met Hem bevriend is. Als ze 'amen' zegt, is er niet echt iets veranderd. Geen bliksemflits. Geen hallelujagevoel. Had ik dat dan verwacht, gehoopt? Ze staat op en kijkt me aan. 'Ga je mee?' Haar heupen schommelen in de strakke spijkerbroek, die ik nooit aan zou durven, richting de klapdeuren waar het collectief van theologiestudenten zich bevindt waar ik zo graag onderdeel van zou willen zijn. Die woorden zingen waarvan ik niet eens durf te hopen dat ze waar zijn. Ik sta op, kijk naar mijn jas aan de kapstok en loop Irma achterna. Als ik voorzichtig de rij doorschuif en naast Riet ga zitten, ligt het boekje nog open bij de woorden die ik niet wil horen en die ik niet kan geloven. Ik zal het nooit zingen.

## 2

Ik klik mijn gordel los en hol mijn rug in een poging mijn spieren op te rekken. De gedachtestroom overvalt me merk ik. Dat is niet ongebruikelijk. Sterker nog, het is precies waarom ik hier zit te wachten tot het tien uur is en ik bij Nummer Zeven terechtkan. Omdat ik toch na verloop van tijd weer op zo'n punt terechtkom dat mijn gedachten zo ver malen dat ze mij vermalen. 'Leuk woordgrapje,' knikt de volwassen versie van mezelf mij toe. Zeven therapeuten. Soms voel ik me zo'n loser. Was mijn leven dan echt zo erg geweest? Kwam ik dan nooit een stap verder?

\*

'Zo, Anna, ga jij daar maar zitten.' Ik kijk achterom en zie door het raampje in de deur nog heel even het gezicht van mijn moeder. Ze knikt naar me. En dan loopt ze weg. De meester wijst naar een tafeltje. Ik probeer niet te kijken naar al die vreemde ogen die mij aanstaren. Voetje voor voetje schuifel ik naar de plek die blijkbaar voor mij bestemd is. De steen in mijn keel is levensecht. Ik probeer te luisteren naar de stem van mijn moeder en herhaal het in stilte: 'Je maakt vast snel vriendinnen.' De tafeltjes staan in groepjes. Klas bij klas. De school is klein

en mama heeft me uitgelegd dat ik met klas een tot en met zes samen in een lokaal zal zitten en niet zoals op mijn oude school met alleen de eerste klas samen. Ik zie een groepje van drie tafeltjes staan. Aan twee daarvan zitten meisjes van mijn leeftijd, de lege is voor mij. Daarnaast is een groepje van vier tafeltjes. In de hoek nog een groepje van vijf tafeltjes. De vierde en de vijfde klas. Daar ken ik er een paar van, want zij wonen ook op de boerderijen buiten het dorp. We zijn met papa en mama al op bezoek geweest om kennis te maken. Dat was nog een hele wandeling. Voorzichtig schuif ik in de stoel en kijk naar de twee meisjes maar die staren alleen naar hun boeken en niet naar mij. Ik wil naar buiten kijken maar de ramen zitten te hoog, het licht valt van schuin boven ons op de tafeltjes. In de hoek van het lokaal zit een vreemd stenen bouwsel, een soort rechthoekige pijp vanuit het dak naar beneden. Het eindigt een eindje boven de grond. Alsof er een kachel onder hoort die er niet staat. Achter in het lokaal tegen de muur staat een lage metalen kast over de hele breedte van de muur. Er staan wat boeken op en een grote plant. Daarboven hangt een plaat van een sloot. Je ziet wat er in de sloot zwemt: een vis, een kikker. En wat er boven de sloot is: een libelle, riet, een vogeltje. Terwijl ik rondkijk, vang ik de blik op van mijn buurjongen. Hij knipoogt naar me. Er lijkt een klein stukje van de steen in mijn keel af te brokkelen. ‘Zo, iedereen kan aan de slag, Anna, kom jij nog even bij mij, ik heb je boeken en schriften hier.’ Meesters grijze haar valt vreemd over zijn voorhoofd alsof het zweeft. Een beetje als een pruik. Het kleine halfronde brilletje lijkt weinig zin te hebben omdat hij er telkens overheen kijkt met zijn bijpassende grijze

ogen. Hij kijkt me vriendelijk aan maar iets zegt me dat die ogen ook kunnen onweren, net als die van mijn moeder. ‘Hier zijn je boeken en schriften en je mag ook nog een pen uitzoeken.’ Hij legt vier prachtige pennen neer in verschillende kleuren. Ik kies een mooie donkergroene. ‘Heb je al met een vulpen geschreven?’ Ik vertrouw mijn stem niet en schud van nee. Hij schroeft de pen open en drukt er een inktpatroon in. ‘Zie je hoe dat moet? Als de pen het niet meer doet, is de inkt op. Dan kun je een nieuw inktpatroon aan mij vragen, oké?’ Ik knik. ‘Je moet er even aan wennen maar het komt wel goed, hier schrijven we allemaal met vulpennen. Ben je links of rechts?’ Dat weet ik gelukkig wel. ‘Links.’ Mijn stem klinkt als de schorre haan bij ons op de boerderij. ‘Dan moet je goed opletten want je krijgt dan sneller vlekken met deze pen.’ Ik schuifel terug naar mijn tafeltje. De eerste les is meteen een schrijfles. We moeten het woord uit het schrijfschrift vier keer netjes overschrijven. Om geen vlekken te krijgen doe ik mijn uiterste best, mijn tong steekt als vanzelf een stukje uit mijn mond. Ineens hoor ik een gesmoord gegiechel. Mijn twee klasgenootjes stoten elkaar aan en wijzen naar mij. Mijn wangen kleuren rood en ik voel me betrappt. Maar ik weet niet precies waarop. De brok in mijn keel groeit weer terwijl ik me verder vooroverbuig over mijn schrift en zo een holletje creëer om in te verdwijnen, ver weg van hun blikken.

‘Ruim je schriften maar op, het is pauze.’ Een zucht van verlichting gaat door de hele klas en binnen een paar seconden is het lokaal vol geschuif en gelach. Ik loop maar achter iedereen aan. De meester knikt me toe. In de

lange gang waar de kapstokken zijn lijkt het dak meters en metershoog boven me uit te torenen. Alles klinkt hier hol en hard. Terwijl iedereen zo snel mogelijk naar buiten rent, zou ik het liefst in het lokaal blijven zitten. Of naar huis gaan. Achter mijn jas hangt een linnen tas. Daar zit een plastic zakje in met het stuk ontbijtkoek met boter dat mijn moeder vanmorgen klaargemaakt heeft. En de nieuwe Tupperware-beker met limonade. Zouden we daar straks na de pauze nog tijd voor hebben? Of moet ik dit nu maar opeten? Ik vis het zakje met de koek uit de tas en neem die mee. De gang is leeg en ik stap de grote deuren uit naar buiten. De steen in mijn keel lijkt een eigen leven te leiden en kruipt naar mijn hoofd waar hij zwaar blijft liggen. Ik weet echt niet wat ik nu moet doen, de meisjes uit mijn klas zijn al nergens meer te zien. Rechts spelen de kleuters in een grote zandbak met scheppen en emmers en ik voel meteen dat ik daar het liefst zou blijven. Maar de juf die bij de zandbak zit, wijst met haar vinger. 'Loop maar om de school heen, daar zijn ze.' Aan de lange kant van de school zijn tegels met knikkerpotjes en hinkelbanen. Een paar kinderen zijn samen aan het hinkelen. Ze vragen me niet om mee te doen dus loop ik door terwijl ik mijn koek opeet. Achter de school is een grote vierkante ruimte met basketbalnetten. Twee grote bomen geven het plein een groen dak. Daar is ook het fietsenhok waar ik morgen mijn fiets neer moet zetten. Vandaag heeft mama me nog met de auto gebracht. Daarnaast een zandbak die er niet uitziet alsof iemand die gebruikt. Op mijn oude school stonden ook rekken waarover je kon koptjeduiken en een klimrek. Maar die zie ik hier niet. Ik leun tegen de muur van de school en kijk. De meiden



die aan de tafeltjes bij mij hebben gezeten rennen wild heen en weer samen met de kinderen van de andere klassen. Het lijkt op tikkertje maar met meer tikkers. Hoe langer ik kijk, hoe meer ik het begrijp. De jongens tikken de meisjes en degenen die getikt zijn verdwijnen achter het fietsenhok. Maar wat daar gebeurt? Ineens word ik aan mijn mouw meegetrokken door een grote jongen. Te beduusd om te reageren strompel ik achter hem aan. ‘Anna, hij heeft Anna!’ Er wordt gelachen. Nog meer gegil. En dan duwt hij me achter het fietsenhok. ‘Hier blijven en tegen de muur staan,’ roept hij en rent weer weg. Over de lengte van het hok is een strook grond van een dikke meter breed. Het hek dat om het hele schoolplein zit sluit het af. Daarachter een sloot en dan weilanden zo ver als ik kan kijken. Er staat nog meisje. Verlegen ga ik naast haar staan, ze kauwt op haar kauwgom en zegt niks. Op het hoekje bij de ingang van onze openluchtgevangenis staat een jongen uit de vijfde klas met zijn armen over elkaar en een strenge blik op zijn gezicht. Hij is blijkbaar de bewaker. Terwijl ik de kou van de stenen muur door mijn jas voel trekken probeer ik te begrijpen wat er hier gebeurt. Maar ik heb geen antwoorden, alleen maar vragen. Hoe kom ik hier weg? Hoe lang laten ze me hier staan? Straks sta ik hier om vier uur vanmiddag nog steeds met die grote jongen daar voor me. Wat zullen mijn ouders wel niet denken? Ik probeer moed te verzamelen het meisje te vragen hoe het zit maar ze loopt weg naar de bewaker. Ze kijken elkaar even aan, de jongen grijnst breed en plotseling geeft zij hem een zoen op zijn wang. Hij stapt opzij en ze rent langs hem het schoolplein op. Mijn wangen kleuren vuurrood. Zo werkt dat dus, mijn ticket hieruit is een

kus. Een kus op de wang van een wildvreemde jongen. Het idee alleen al maakt me misselijk. Maar het alternatief is hier de hele pauze staan. En wat als hij me dan nog steeds niet laat gaan zonder zoen? Straks sta ik hier na schooltijd nog! Waarom kan ik niet gewoon hinkelen aan de zijkant van het plein zonder hieraan mee te hoeven doen? Er komt een andere jongen aan, hij ruilt met de bewaker. Als ik snel opzijkijk, zie ik dat het mijn buurjongen is. Hij kijkt me met plagende ogen aan. ‘Geen kus?’ Ik schud woest van nee. Ik wil niet huilen, echt niet, maar de tranen branden in mijn ogen. Hij knikt met zijn hoofd naar links. ‘Toe maar, ga maar,’ fluistert hij. En ik ren.

\*

Vanuit de woonkamer klinkt muziek. Harde muziek. Frida zingt mee. *When He rolls up His sleeves He ain't just putting on the ritz. Our God is an awesome God.* Er zijn slechtere manieren om wakker te worden maar dat het gisteravond wel erg gezellig was maakt dat het me meer moeite kost dan anders. Ik gooi mijn dekbed af en strompel richting de badkamer. Frida en Esther zijn al klaar, de condens zit nog op de spiegel. Ik doe de deur op slot en leg mijn pyjama op de wasmachine, links. Voor me de wasbak met een plankje erboven waar volgens afspraak alleen onze tandenborstels staan. Het smalle kastje dat we uit de kringloop gehaald hebben past precies tussen de wasmachine en de wasbak en heeft drie planken voor tandpasta, shampoo en crèmepjes. Wat je meer nodig hebt moet je meeslepen uit je slaapkamer. Ik strek mijn arm naar rechts om het douchegor-

dijn heen en draai de kraan alvast open voor ik eronder stap. Deze badkamer past drie keer in die bij ons thuis. Bij mijn ouders bedoel ik. De straal water wordt niet zo heet als ik zou willen maar ik moet toch opschieten want over een kwartier staat Irma beneden en dan fietsten we naar de evangelische gemeente waar zij kerkt. En ik eigenlijk ook. Een totaal andere wereld dan ik gewend ben en dat is precies wat ik nodig heb. Ik sop me snel in. Neem nou de preken. In de gereformeerde kerk waar ik ben opgegroeid en vorig jaar belijdenis deed, zijn preken vooral lezingen. Eerst had ik dat natuurlijk niet door want ik ging naar de nevendienst. Daar knutselde en kleurde je zodat je ouders ongestoord naar de preek konden luisteren. Maar na verloop van tijd verveelde ik me en vroeg ik of ik in de dienst mocht blijven. Daar kon ik lekker voor me uit staren en nadenken terwijl de zalvende stem van de dominee net zoals het kabbelen van de zee of het ruisen van de bomen als achtergrondmuziek diende. Pas later ging ik luisteren naar wat hij te vertellen had. Zo'n preek bestond vooral uit veel feiten, veel kennis. Teksten werden met teksten vergeleken. De dominee trok lijnen van het Oude naar het Nieuwe Testament waarbij hij gemakshalve veronderstelde dat je genoeg kennis had van de namen die hij noemde om hem te kunnen volgen. Anderen plozen de tekst zin voor zin en woord voor woord uit, waarbij niet geschroomd werd om het Grieks of Hebreeuws aan te halen als dat hem of haar relevant toescheen. Het beeld van God dat geschetst werd was van een liefdevolle God, trouw tot in eeuwigheid. Zelfs als het volk telkens de mist inging, vergaf Hij toch weer. Mozes, David, Salomo, allemaal zondaars en toch hield God van ze. Ik

wrijf mezelf droog met een handdoek die iets ruwer is dan wat ik lekker vind. Erfenis van een oudtante voor het nichtje dat op kamers ging. En toen kwam Jezus. Ook Hij vertelde verhalen, prachtige verhalen over zoekgeraakte schapen, over een dwaze en een wijze man die een huis gingen bouwen, over een koning die een feest gaf en, toen de belangrijke gasten niet kwamen, dan maar de onaanzienlijke zwervers uitnodigde. Maar toen ik beter naar de preken ging luisteren, raakte ik in de war van Hem. Jezus, vergeving en zonde waren zo verbonden met elkaar dat het een nooit zonder het ander scheen te kunnen. De mens was een weerspanning wezen en koos altijd voor het verkeerde, dat liet het Oude Testament wel zien. Er was een offer nodig voor onze zonden en Jezus was dat offer. Was het Bassie niet die altijd zei: 'Ik snap het wel, maar ik begrijp het niet?' Dat was wat er gebeurde als het over Jezus ging. Ik kon het wel reproduceren als me dat gevraagd zou worden, maar waarom dat nou zondag aan zondag herhaald werd zag ik niet echt in. Toch luisterde ik in de loop van de jaren graag naar de verhalen die me meenamen naar een andere plek en een andere tijd. De bedoeling van zo'n preek was vrij duidelijk: je moest iets geleerd hebben en soms moet je iets gaan doen. Vriendelijker zijn. Of je geld weggeven. Je karakter verbeteren. Aan het werk met je talenten. Veel concreter werd het meestal niet. Overzichtelijke preken waren het. En zo niet, dan dwaalden je gedachten toch af naar andere oorden? Ook geen probleem. Zolang ik de laatste zinnen maar meepikte, kwam ik een aardig eind als me aan tafel gevraagd werd waar de preek over ging. *Shoot*, weer mijn kleren vergeten. Ik sla de handdoek zo goed en zo kwaad als het gaat om en ren

door de gang naar mijn kamer, de grijnzende blik van Esther negerend die net uit de keuken stapt. Veel tijd om over mijn kleren na te denken heb ik niet. Gelukkig geeft dat hier ook net wat minder dan thuis. Wat ik al heel snel doorkreeg is dat ze hier anders preken. Het is allemaal veel persoonlijker. Ze willen iets van jou, die voorgangers. Ze willen je raken, aanspreken, iets met je hart, je ziel en zo op het oog minder met je verstand. De muziek, natuurlijk met band, lijkt erop gericht die knoppen in de goede stand te krijgen bij jou als gelovige. In de gemeente van mijn ouders speelt de dominee de hoofdrol samen met het orgel. De organist is verstopt en als zwijgende bediener van het grote muziekkanon dienstbaar aan de liturgie die de dominee heeft aangegeven door de liederen. Maar hier zijn de band en vooral de aanbiddingsleider echt een tweede hoofdrolspeler naast de voorganger en zijn zij bepalend voor de sfeer van de dienst. Ook de gemeente heeft een andere rol. Thuis ben ik niet meer dan mijn oren en mijn hart. O ja, en mijn mond, mocht ik zin hebben om mee te zingen met de psalmen en gezangen. Maar de rest kan ik in principe thuislaten. Hier word ik geacht een stuk actiever mee te doen als gemeentelid. Een hardop 'amen' is totaal geaccepteerd, staan, knielen, handen in de lucht tijdens het zingen, met vlaggen zwaaien, het kan allemaal. Meedoen in de voorbede, een getuigenis geven; er is ruimte voor mij als ik zou willen. Zelfs het taalgebruik van de voorgangers is anders. Waar ik thuis in de kerk word aangesproken onder het collectief 'gemeente' is het hier een en al 'jij' en 'jou' of 'u'. In de keuken smeer ik een broodje en giet het laatste restje water uit de koker in een mok. Ook in de keuken hebben we ieder een

eigen plank in de grote kast. De rest is gezamenlijke voorraad. Op mijn plank staat mijn heilige honing, zoals Frida die gekscherend noemt. Terwijl ik die door mijn thee roer, bedenk ik dat voor mij het grootste voorbeeld van participatie toch wel 'de oproep' is. De eerste keer dat ik dat meemaakte was ik zelfs een beetje van mijn à propos. Aan het einde van de preek eindigt de voorganger dan met de vraag om naar voren te komen als je geraakt bent door de boodschap zodat er voor je gebeden kan worden. Of om op te staan als je weet dat je een kind van God bent. Vorige week mocht je tijdens het gebed je hand opsteken als jij je hart aan Jezus wilde geven. Ik had echt niet goed geweten wat te doen. Wilde ik dat? Had ik dat al gedaan? Was het slecht als ik mijn hand niet opstak? 'Anders is goed,' spreek ik mijn bonzende hart toe als ik de deur van ons flatje achter me dichttrek en de vele trappen afdaal naar het fietsenhok. 'Dat is precies wat je wilde.'

\*

'Weet je wie er voorgaat vanochtend?' De muziekgroep is klaar met de aanbidding en de muzikanten lopen een voor een van het podium af. We zitten in de aula van een middelbare school op plastic klapstoelen. De geur van zwetende tieners hangt nog in de lucht. Grote hoge ramen kijken uit op het plein waar doordeweeks rondjes worden gelopen en sigaretjes worden gerookt. Irma kijkt me aan met haar felblauwe ogen terwijl ze in haar rugzak rommelt, op zoek naar haar bijschrijfbijbel. Haar spijkerbroek heeft ze verrassend genoeg deze zondag voor een rok ingewisseld. Zelf onderstreep ik tegenwoordig

ook dingen in mijn bijbeltje sinds ik anderen dat heb zien doen. En ik heb vanochtend voor het eerst een preekschrift mee om aantekeningen in te maken. ‘Nee, wie dan?’ ‘Rob Goedhart.’ Dat klinkt goed, ik ken hem als mijn docent Nieuwe Testament. Als hij preekt zoals hij lesgeeft, heb ik dat schrift wel nodig. De oudste van de gemeente die ons welkom geheten heeft in de dienst roept Goedhart naar voren en legt een hand op zijn schouder om voor hem te bidden. Ik begin langzaam aan deze dingen te wennen. Eerst dacht ik dat alles spontaan gebeurde. ‘Onder de leiding van de Geest’, zoals ze hier zeggen. De Geest is blijkbaar meer gestructureerd dan ik gedacht had want iedere dienst heeft toch echt dezelfde opbouw en volgorde. Maar het woord ‘liturgie’ mag ik hier niet gebruiken, dan krijg ik draaiende ogen en meewarig schuddende hoofden. Mijn mond trekt tot een stiekeme glimlach. Ieder zijn ding.

Goedhart neemt het woord. Eerst leest hij een stuk uit de Bijbel en meteen aansluitend begint hij zijn preek, zoals hier de gewoonte is. Ik heb de tekst boven aan de lege bladzijde geschreven en wacht op de eerste zin. Maar die komt niet. De stilte hangt zwaar boven de rijen stoelen. Waar wacht hij op? Ik leg mijn schrift op schoot en kijk naar de man op het podium. Een lange, slanke man met sluijk haar dat al wijkt bij zijn slapen. ‘Melkboerenhondenhaar’ zou mijn vader zeggen. Of peper en zout, dat klinkt wat vriendelijker. Een jaar of veertig schat ik. Maar jonger kan ook. Hij kijkt terug. Rij voor rij gaat hij af tot hij zeker weet dat alle blikken op hem zijn gericht en niet op een blaadje, iets dat uit een tas moet worden gevist, een zakdoek die nog even wegge-

stopt wordt. Hij staat daar in alle ontspannenheid, maar zijn blik heeft een intensiteit die alle aandacht naar zich toe zuigt. Ik kijk. Ik moet kijken. Ik kan niet anders. ‘Weet je dat God van je houdt?’ Hij vraagt het vriendelijk. Ik heb al van kinds af aan geleerd dat vragen die gesteld worden vanaf een kansel retorische vragen zijn. Bedoeld om je te laten nadenken, hoogstens om in jezelf een antwoord op te formuleren maar zelfs dat heel vaak niet. Nee, de dominee geeft het antwoord op de vragen die hij zelf stelt. Dus daar wacht ik nu op, al lijkt het nogal voor de hand te liggen. ‘Weet je dat God van jou houdt?’ De nadruk ligt nu op ‘jou’. Ik schuif op mijn stoel. Ik voel op mijn klompen aan welke kant het op gaat en daar heb ik vanmorgen echt geen zin in. Ik zoek in mezelf naar luiken om te kunnen sluiten, naar een cynische opmerking die maakt dat ik vanaf de kant stilletjes kan toekijken maar niet mee hoeft te doen. Maar het lukt me niet. Het voelt alsof alle zuurstof uit de ruimte getrokken wordt. De stilte na de vraag is er een van een vreemde dikheid, alsof ik deze stilte zou kunnen aanraken als ik mijn vinger ernaar uitstrek. ‘Weet je echt dat God van jou houdt?’ Kijkt hij nou echt naar mij? Zegt hij dit nou echt tegen mij?

Bij ons op het dorp had je van die erfhonden. Niet bedoeld om mee te knuffelen of als gezelschap, maar om eigendommen te bewaken en indringers te verjagen. Ze liggen ergens totaal ontspannen te slapen, zich van niets bewust. Denk je. Tot je een stap op het erf zet. Of twee. Dan verandert het ontspannen slapende dier in een grommende bal haren die met een schrikbarende snelheid je tegemoetkomt om blaffend je van zijn territo-



rium te verjagen. De man op het podium zwijgt nog steeds. Zijn ogen priemen en ze kijken naar mij, ik weet het zeker. ‘Want weet je, God houdt echt van jou, echt heel veel van jou.’ De draak sliep, ik had hem onder controle, ingemetseld tussen dikke muren, in slaap gesust in de wetenschap dat hier alles anders was; dat hij hier niet in actie hoeft te komen. Maar deze voorganger zet met zijn ogen en woorden een stap op mijn erf. Hij gaat te ver, hij komt te dichtbij. De hond wordt wakker en woest grommend groeit hij binnen een paar seconden uit tot de draak die hij eigenlijk is. Hij krast met zijn klauwen over mijn ziel en spuwt gal in mijn gedachten. Zijn woorden klinken me vertrouwder in de oren dan die van de voorganger. ‘Natuurlijk houdt God niet van jou, als God van je hield zou jij je toch niet zo alleen voelen, Hij zou voor je zorgen, je zou je veilig weten in zijn schaduw, je hebt zijn liefde niet verdiend, je bent Hem helemaal niet waard, Hij heeft geen oog voor jou, nooit gehad ook, Hij houdt niet van jou, Hij houdt niet van jou, Hij houdt niet van jou!’ Ik probeer uit alle macht rechtop te blijven zitten terwijl het voelt alsof de grond zich opent. Om me heen hoor ik zacht gesnik, blijkbaar raakt hij meer snaren, is de preek toch niet alleen voor mij. Ik wil mijn handen bewegen, iets opschrijven, doen alsof alles normaal is maar het wil niet. Totaal bevroren zit ik daar en ik kan niet anders dan de twee stemmen in me laten razen. De ene die oude taal schreeuwt, de andere die nieuwe taal fluistert. En ze botsen zoals koude en warme lucht en veroorzaken een onweer dat ik totaal onbeschermd moet uitzitten. Ik schrik als Irma een hand op mijn knie legt. Ze kijkt me bezorgt aan. ‘Gaat het, je ziet lijkbleek, wil je eruit?’ Ik krijg het voor

elkaar om nee te schudden. Ik wil er niet uit, ik wil niet dat iedereen naar me staart, ik wil in een groot zwart gat in de grond verdwijnen maar dat gaat niet. Goedhart gaat verder. Ik hoor zijn stem. Flarden van zinnen. Is er een oproep? Ik heb geen idee. Mensen om me heen gaan staan, Irma ook. Maar waarom? De zegen, natuurlijk. Mijn benen weigeren iedere dienst. Alle energie is uit me weggelopen, zoals de lucht uit een ballon. Meer is er niet van me over, een dun laagje plastic en daaronder leegte, angst en pijn. Iedereen vertrekt en ik probeer mezelf toe te spreken dat ik ook op moet staan en weg moet lopen. Maar ik blijf maar huilen. Huilde ik al die tijd al dan? Ik schaam me kapot maar ik blijf maar huilen. En dan ineens zit hij naast me. Goedhart. Heeft Irma hem gehaald? Ik heb geen energie om het te vragen. Hij zit en zwijgt net zolang tot ik de enige zin eruit pers die mijn hele hoofd en lijf lijkt te vullen. 'Het is niet waar. God houdt niet van mij.' Hij knikt langzaam en kijkt me vanonder een pluk peper-en-zoutkleurig haar vriendelijk aan. 'Ik zie aan je dat je dat echt gelooft.' Als ik een kwartier later met Irma naar buiten loop voel ik me tachtig jaar oud. In mijn zak brandt een briefje met het telefoonnummer van de pastoraal werker van de opleiding. Therapeut Nummer Een.

### 3

Want het was natuurlijk niet leuk geworden en goed gekomen na de verhuizing en op die nieuwe school. Natuurlijk niet, anders was ik dat kamertje van Nummer Een niet ingestapt. Praten, dat kon ik wel. Woorden zijn altijd mijn vrienden geweest. Gedachten zijn een vrijplaats, die kunnen mensen niet lezen of horen. Woorden kies je bewust. Ze kunnen een brug vormen tussen wat je denkt en voelt en degene die naast je zit. Maar die brug kan ook omhoog. Dan zeg je heel andere dingen dan je denkt en geen haan die daarnaar kraait. Je kunt zelfs precies het tegenovergestelde zeggen van wat je denkt of voelt. En nog vergaat de wereld niet. Niemand heeft een rode lamp op zijn hoofd die afgaat bij leugens. Woorden zijn fijn. Je kunt er muren mee bouwen. Kelders waar je draken in kunt opsluiten. Of kleine meisjes die beschermd moeten worden. Met woorden kun je nabijheid zoeken en afstand scheppen. Je kunt zelfs mensen het idee geven dat je alles met ze deelt en toch het belangrijkste achterhouden. Ik had besloten te gaan, na die fatale zondag, maar ik had ook besloten nog niet alles te zeggen. Het was een test. Ik dacht dat ik haar testte, Nummer Een. Maar misschien testte ik wel veel meer mezelf. Ik klik mijn riem los. Nog vijf minuten. Ik ga ervan uit dat er nu iemand anders bij Nummer Zeven

zit. Iemand die misschien met behuilde wangen haar weg naar buiten zoekt en geen zin heeft om de volgende cliënt tegen te komen. Dus wacht ik nog even en laat mijn gedachten hun gang gaan.

\*

‘Dus je had één vriendin op school.’ Therapeut Een kijkt me vragend aan vanonder haar rechtgeknipte pony, een sjaaltje om haar nek, haar handen gevouwen op het notitieblok waar ze af en toe iets in opschrijft. ‘Nou. Ja. Soms.’ ‘Soms?’ Er zijn van die gesprekken waarvan ik het gevoel heb dat ik in een echoput terecht ben gekomen. ‘Ja, soms.’ Ik zwijg in de hoop dat ze een andere vraag gaat stellen. Maar Nummer Een heeft blijkbaar iets beet wat ze niet van plan is los te laten. Ik zucht. ‘Megan was mijn vriendin maar Polly...’ Ik aarzel. Woorden als ‘meestermanipulator’, ‘stookster eerste klas’ en ‘trut’ komen boven drijven. Allemaal niet heel christelijk, liefdevol of vergevingsgezind. ‘Als Polly riep dan kwam je. Meestal speelde ze met andere meiden maar als die ruzie hadden.’ Weer stukt mijn stem. Hoe leg ik in vredesnaam uit hoe het was, hoe het voelde, hoe het werkte daar, toen, eeuwen geleden.

Mijn ogen zoeken een raam om naar buiten te staren maar dit hok heeft er geen. Wel wanden vol met boeken en planten om het gebrek aan uitzicht te compenseren. ‘Ik wilde alleen maar één vriendin, maar die werd of bij me weggehaald door Polly of ik werd door haar meegesleept...’ Ik laat de rest van de zin hangen. Meer lukt nog niet. Nummer Een verschuift haar sjaaltje een stukje. ‘Dat moet een heel eenzame tijd geweest zijn voor je.’

Megan stoot me aan. ‘Ik heb knikkers bij me, samen spelen?’ Ik knik en grijp mijn knikkerzak die aan de kapstok hangt en ren door de grote hoge deuren naar de zijkant van de school. Megan veegt voorzichtig de grond schoon, terwijl haar lange vlecht bijna de grond raakt, om de kans op een goede worp zo groot mogelijk te maken. De knikkers rinkelen tussen mijn vingers, lekker koud en glad. Ineens voel ik Polly heel dicht naast me staan. ‘Kijk eens, kijk nou toch, kom dan.’ Haar twee handlangers komen braaf aanlopen. ‘Kijk nou naar haar Richelle, zo wit, niet normaal man. Zit jij weleens in de zon? Kijk nou hoe bruin ik ben!’ Richelle en Samantha houden nu ook hun benen en armen naast die van mij. Ik zie het verschil tussen de kleur van hun huid en de mijne heus wel. Mama zegt dat mijn blanke huid nou eenmaal hoort bij mij, net als mijn sproeten en mijn roodblonde haar. ‘Een van de zeven schoonheden,’ zegt ze dan. Maar nu voel ik me vooral lelijk. Polly staat zo dichtbij dat de geur van haarlak, die haar blonde kuif omhooghoudt, in mijn neus prikt. Richelle kauwt driftig op haar kauwgom en kijkt me met felle ogen aan. Ik staar snel naar de grond en wacht tot ze klaar zijn. Samantha’s schelle stem tettert in mijn oor. ‘Kom, gaan we kijken wat de jongens achter doen.’ En weg zijn ze. Ik kijk naar Megan die haar schouders ophaalt. We mogen van geluk spreken dat het hierbij gebleven is, dat weten we best. En toch. Het is net alsof ik er niet was voor hen. Alsof ik een ding ben. Iets waar je over kunt praten maar wat toch niets hoort, waar je geen rekening mee hoeft te houden. Zo praten ze over mij. Zo doen ze met mij. En ik laat het allemaal gebeuren

alsof dat normaal is. Omdat ik bang ben voor wat ze ook zouden kunnen doen.

Als de meester op zijn fluitje blaast, ben ik vier knikkers kwijt. Daarom laat ik de mooiste ook altijd thuis, de zee-groene en de witte die glanst als een parel. ‘Wat hebben we zo?’ Megan zucht. ‘Gym.’ Ik zucht ook. ‘Het is mooi weer, misschien mogen we buiten?’ De meester staat bij de deur en staart ons aan over zijn kleine briljetje. ‘Met- een doorlopen naar het gymlokaal en omkleden.’ Die hoop was van korte duur. De lange hoge gang van de school heeft links de wc’s en aan de rechterkant de kap- stokken met daartussen drie deuren. Achter de eerste zit ons lokaal. Naast ons zitten de kleuters. En de laatste deur aan het einde van de gang is die van de gymzaal die niet veel groter is dan ons lokaal maar dan leeg en hol. En koud. De linoleum vloer heeft blauwe lijnen voor de balspelen. Tegenover de deur is de muur met de ramen, aan de linkermuur hangt het houten klimrek met er- naast de zwarte kast in de hoek waar de ballen, blauwe en rode zakjes gevuld met pitten en de linten in liggen. Rechts langs de muur staan de lage houten banken waarop we moeten zitten om te horen wat de meester nu weer bedacht heeft. In de lange gang moeten we onze gymschoenen aan doen en begint het bonken van mijn hart. Een klam gevoel verspreidt zich in de palmen van mijn handen en over mijn voorhoofd. Spellen met hoe- pels, pittenzakken en ballen zijn nog wel te doen. Al het andere al een stuk minder. Zelfs het populaire apenkooi waar iedereen elke gymles op hoopt, brengt een soort vrieskou in mij teweeg. Klimmen en rennen in een ruimte gevuld met obstakels en gegil, met een akoestiek

waar de dirigente van ons koor jaloers op zou zijn en een spel zonder duidelijke logica of regels maakt apenkooi voor mij tot een totale aanslag op al mijn zintuigen. Als ik eindelijk dwars door alle prikkels heen gekozen heb waar ik in zal klimmen om buiten het bereik van de tikkers te blijven, is het allang te laat. Dus zit ik in de praktijk meer op de bank dan dat ik actief in de gymzaal bezig ben. Maar mijn grootste angst iedere week weer is dat we gaan bokspringen. Het wordt een soort gebed dat ik opzeg bij iedere voetstap richting de gymzaal. 'Alsjeblieft geen bok, alsjeblieft geen bok.' Gelukkig vindt de meester het zelf waarschijnlijk ook een gedoe en kan het zijn dat het ding tijden achter elkaar in de hoek blijft staan. Maar er is altijd die ene keer dat hij wel tevoorschijn wordt gehaald. Al voor ik de zaal binnenstap heb ik het horen fluisteren: 'Bokspringen, we gaan bokspringen.' Sommigen zijn superenthousiast. Bij anderen zie ik een blik waarvan ik vermoed dat ik die ook heb. Welke zou hij doen? De kast of de bok? De kast is beter. Andere kinderen zwaaien daar overheen met hun benen naar links of naar rechts. Maar dat lukt echt niet iedereen en dus mag je er ook opspringen en dat lukt me vaak wel. De bok, daarvan is het de bedoeling dat je er ook echt overheen komt. Het lijkt wel of dat ding zodra ik aan kom rennen ineens twee meter groeit zodat alle moed die ik net verzameld had als een baksteen van de vijfde verdieping naar beneden suist en in gruzelementen op de straat valt. Het is de bok. En als ik het goed zie, heeft de meester de poten ook nog omhooggezet. Voor de bok legt hij een dubbele houten plank met de stugge vering erin die je zogenaamd het zetje moet geven om eroverheen te komen. Voor mij weigeren de veren

altijd dienst. Met nauwkeurige precisie wordt dat ding op zijn plek gezet zodat we diagonaal door de zaal de aanloop moeten nemen omdat de ruimte anders te klein is. Ik probeer niet hardop te kreunen maar houd mijn hoofd recht.

We hadden een keer een wilde kat in huis gehaald, mijn broertje en ik. Er liepen er nog steeds genoeg van rond op de boerderij ondanks dat mijn vader 'er wat aan gedaan had'. We hadden gedacht dat de kat het leuk zou vinden. Dat we hem konden aaien en melk konden geven. Maar het beest was volledig in paniek geraakt. Tot mijn verbijstering vloog hij tegen de ramen op, klom hij in de gordijnen en gooide hij een bloempot om. In de ogen van de kat zag ik een woeste waanzin met maar één doel: eruit. Of de kat daar nu bij gewond zou raken of niet, hij moest eruit. Koste wat kost. Zo voel ik me wanneer ik de bok zie staan. Uiterlijk kalm loop ik naar de banken om bij de rest te gaan zitten. De deur klikt dicht achter me zoals een celdeur in de gevangenis. Aan mij zullen ze niets merken. Mijn spieren verharden iedere minuut meer tot kabels. Ik hoor het gefluister van Polly en Samantha. Het gegrinnik van de jongens. Hun blikken branden in mijn rug. Ik weet het best. Ze zijn er klaar voor, klaar voor een halfuurtje slapstick. Ik doe mijn ogen dicht en probeer te verdwijnen. Het lukt me steeds beter.

\*

'Zo, schuif allemaal maar even de stoelen bij elkaar in drietallen of viertallen.' De warme stem van Fons brengt



me lichtelijk in verwarring. Na de meditatie en het zingen verwachtte ik dat we over zouden gaan tot de agenda zoals gewoonlijk. Ik ben willekeurig ergens gaan zitten en kom zo terecht in een groepje bij drie anderen die me nog redelijk onbekend zijn. Dat heb ik met mezelf afgesproken. Niet vastklitten aan één iemand en daar de komende zes tot acht jaar mijn ziel en zaligheid van laten afhangen. Dat heb ik op de middelbare school gedaan en dat bleek niet heel handig want mijn beste vriendin was iemand met een fragiele gezondheid en om de haverklap zat ik dus alleen en had ik niemand om mijn werkstuk mee te maken of een proefje mee te doen. En ik was er daardoor ook pas laat achter gekomen dat de andere meiden eigenlijk heel aardig waren. Dat ze er geen problemen mee hadden als ik bij ze aanschoof. En dat ik ook met hen een groepje kon vormen zonder dat ik werd buitengesloten of dat moest verdienen. Dus heb ik met de verhuizing naar deze stad een deal met mezelf gesloten. Ik ga dit eerste jaar juist zoveel mogelijk bij mensen zitten die ik niet zo goed ken om mezelf te trainen in het kennismaken met anderen en me open te stellen voor nieuwe vriendschappen. Ik zet mijn beste glimlach op en doe alsof ik precies weet wat er gaat gebeuren, daar ben ik zo langzamerhand een ster in. Ik kijk schuin achterom naar de voorzitter. ‘We nemen nu een halfuur de tijd om te bidden voor elkaar en voor dit nieuwe jaar. Ik heb Mara gevraagd om zachtjes piano te spelen, we ronden om kwart voor negen af dan is het meteen pauze.’ Ik voel hoe het speeksel in mijn mond opdroogt terwijl ik mijn gezichtsuitdrukking, die in standje paniek wil schieten, hardhandig onderdruk door op mijn lip te bijten. Hardop bidden? In een kring?